

”קטן זה יפה”

תגובה לתגובה

:: גלעד אוסטרובסקי

בתגובה למאמרי, מעלה רן רביב את חששותיו מפני המסר הטמון בכותרת ”קטן זה יפה”. לדעתו, אפשר למצוא ב”קטן זה יפה” מסר אוהד למגמות הפרטה וכן להתבדלות של בעלי אמצעים. בנוסף, לדבריו, עולה מהכותרת ניחוח של התרפקות רומנטית על העבר היפה, שבודאי איננה בחזקת פתרון הולם לאתגרים הנוכחיים.

לטענות אלה אתייחס בקצרה. עקרון הקטנות שפיתח שומכר נועד בראש ובראשונה לענות על צרכי העניים ומחוסרי האמצעים. כלומר, לכל אותם אנשים שכבר ממילא נשלטים על-ידי תאגידים וזקוקים כעת למהלך מתקן, שיחליף אותם משם. לכן, אני רואה בפתרונות הנשענים על קנה מידה קטן דרך להתמודד עם השתלטות בעלי ההון הגדולים ולא אפשרות נוספת להשתלטות שלהם. זוהי דרך המאפשרת מציאת פתרונות ללא הסתמכות על ההון הגדול.

הפתרון אותו מציע רן הוא רגולציה עיקשת, שתגביל את מרחב ההשתלטות של התאגידים. זה עשוי להישמע כרעיון טוב, אך המגבלות בישום הרגולציה הן רבות ואין להתעלם מכך. יותר מזה, ההסתמכות המוחלטת על רגולציה חזקה היא פעמים רבות מנותקת מהמציאות, ולעתים היא בבחינת בריחה מהמציאות המנציחה את המצב הפגום. לטעמי, רגולציה נחוצה מאוד, אך עיקר חשיבותה היא לאפשר ולעודד את ההתארגנויות המקומיות ולא למנוע אותן (כמו שלא אחת קורה, מאחר והרגולציה היא כללית ממהותה ואינה יכולה להלום את הצרכים המשתנים של אזור וקהילה). לכן, קנה מידה קטן איננו הפרטה ופירוק אלא בנייה והעצמה של כלל הפרטים ככאלה, בניגוד לחיזוקן של קבוצות בעלות אמצעים.

אתן דוגמא מהחיים: יזם מקדם תכנית להקמת מתקן שריפה לפסולת ביתית באזור שפרעם. זהו מתקן גדול, שעלות הקמתו נאמדת ב-100 מליון דולר. לבד מהעלות הכספית הדרמטית, תרומתו

ההסתמכות המוחלטת על רגולציה חזקה היא פעמים רבות מנותקת מהמציאות ולעתים היא בבחינת בריחה מהמציאות, המנציחה את המצב הפגום. לטעמי, רגולציה נחוצה מאוד, אך עיקר חשיבותה היא לאפשר ולעודד את ההתארגנויות המקומיות ולא למנוע אותן.

יזם מקדם תכנית להקמת מתקן שריפה לפסולת ביתית באזור שפרעם. זהו מתקן גדול, שעלות הקמתו נאמדת ב-100 מליון דולר. לבד מהעלות הכספית הדרמטית, תרומתו הסביבתית מוטלת בספק וצפויה החמרה בזיהום האוויר.

הסביבתית מוטלת בספק וצפויה החמרה בזיהום האוויר. מנגד, האופציה ה”קטנה” היא הפרדת הפסולת בישובים עצמם, על ידי התושבים, בעלות נמוכה הרבה יותר תוך השגת יעילות אקולוגית גבוהה ופחות מפגעים. היש בכך התנכרות? האם זהו לוקוס לעשירים בלבד? לעומת הפתרון הקטן והפשוט הזה, המתקן הגדול מופעל על-ידי חברה זרה, בינלאומית, שהאינטרסים המניעים אותה אינם חופפים את אלו של השלטון המקומי.

ואכן, דרך מרכזית לפתרון סוגיות סביבתיות, כפי שהוחלט בוועידת כדור הארץ ביוהנסבורג, היא על דרך הפעולה המקומית. מסתבר שמיזמים רבים נולדים ומבוצעים בזירה המקומית מכיוון שאין לממשלה יכולת להוציאם אל הפועל בכוחות עצמה ובגלל הזיקה של התושבים אל סביבת חייהם. אני מסכים עם רן שנדרש שיתוף פעולה בין רשויות, תוך התחשבות בתנאי השטח, בטופוגרפיה ובהיבטים נוספים, אך המוקד צריך להיות יצירת קשר מירבי בין התושבים לסביבתם.

ולטענה בדבר הסכנה שטמונה בערגה לשיטות יצור נושנות והתנערות מטכנולוגיות חדשות, אין לי אלא להסכים עם רן. כלומר, מגרש המשחקים של ”קטן זה יפה” הוא המגרש המודרני.

גלעד אוסטרובסקי,
איש סביבה,
עובד במחלקה
המדעית בעמותת
”אדם טבע ודין”

gillados@bezeqint.net

סיכום

:: יותם מנור

תינוק אחד, יונתן, נולד ב-12.5.66, באחר הצהריים חם ורגיל בהחלט בחולון. במשקל 3080 ג', שזה שלוש שקיות חלב ושקית במבה, עם מעט שיער, שן אחת, ועור בגוון ירקרק.

הרופאים הניחו שיונתן ישנה את צבעו די מהר, ותירצו אותו בעניינים רפואיים הקשורים לתהליך הלידה שההורים, דפנה וניר, לא באמת הבינו אבל הנהנו בכל זאת והשתכנעו חלקית. אבל למען האמת, ככל שעבר הזמן יונתן רק נעשה ירוק יותר ויותר. בגיל שנתיים קצב השינוי הואט, אבל אז הוא כבר היה מספיק ירוק בשביל שלא יישאר סיכוי שתחשוב שזו הזווית של האור, או הפינלנדיה של אתמול או כל סיבה אמינה אחרת שלא להאמין שראית ילד ירוק.

הייתה ליונתן ילדות לא רעה, במיוחד בהתחשב בנסיבות. דפנה וניר לא נטרו לו או לעצמם טינה על שנולד ירוק, ועזרו לו להתמודד כפי יכולתם. בית ספר יסודי לא היה קל, חטיבה היתה זוועה, תיכון היה סביר – אבל לא יותר. באופן צפוי, עובדת היותו ירוק הוזכרה לו לבקרים – ככינוי גנאי, או כסימן ייחוד, תלוי בתקופה ובמידת החמלה של מנהיגי החבורה/קבוצה/כיתה בה זכה להיות חבר.

מיותר לציין שהמשפחה המורחבת התרגלה די מהר. כל שנה, כשהקרובים היו מגיעים מחו"ל הם היו מתפעלים כמה הוא הוריק השנה, למרות שכבר הפסיק להוריק בגיל 14, ושמר על גוון קבוע וירוק ביותר. אבל זה לא הפריע לו כל כך. הרבה דברים לא הפריעו לו כל כך.

צבא, טיול בהודו, אוניברסיטה וכו'. קריירת בידור לא מוצלחת במיוחד וגם לא יותר מדי ארוכה (לילה אחד במועדון הוציא לו את הרוח מהמפרשים). נתן השראה לסיפור אחד או שניים. גר לכד. התאהב, אבל תמיד היה לכד. לא כי היה ירוק, למרות שזה בטח לא עזר. יונתן פשוט היה בחור שקשה לאהוב. לא שנאו אותו, אבל קשה לאהוב.

גם יונתן, האיש הירוק, כמו כולם, הזדקן. כל המשפחה שלו כבר מתה, או שכחה להתקשר פעם אחת ביום הולדת ועכשיו כבר לא נעים, וגם זה קורה, אפילו לטובים ביותר. גר לכד בדירה קטנה, דיבר מעט, עשה פחות. חיכה לשלווה של המוות שכבר לא היתה רחוקה – הוא כבר לא היה כל כך בריא. בצוואה שלו הוא הוריש הכל לאיזו עמותה עלומה ששכנעה אותו שזה הדבר הנכון. על המצבה שלו הוא ביקש שייכתב "האיש הירוק".

אחר כך פרצה המגיפה. היא לא הייתה קטלנית, אבל היא היתה מהירה, ופגעה בכולם. היא לא חזרה אחרי הפעם הזאת, והיא הפכה את העור של כל מי שנדבק בה לירוק, לצמיתות. יונתן נדבק בה גם, אבל היא לא השפיעה עליו הרבה.

ההלם הציבורי עבר, חברות האופנה עשו את ההתאמות הדרושות, המחקרים הרפואיים המקיפים יצאו לדרך, החיים שבו למסלולם. יונתן נפטר בגיל 76, שבועיים אחרי שהמגפה שככה.

על המצבה של יונתן לא כתבו "האיש הירוק". אבל גם לא כתבו שום דבר אחר.

יצור, כדבר, חכמי הכלכלה, הרבות המגיע, אך מצד, הפכו, ירוק

קצה הקרחון

רכבות ואוטובוסים...

מסתבר שהמהפכה בתחבורה הציבורית כבר כאן. אז מדוע נוסעי האוטובוסים אינם מרגישים בה? התשובה פשוטה: בעוד שהרכבת מתוקצבת ב-20 מיליארד שקל ומסיעה כ-30 מיליון נוסעים מדי שנה – מתוקצבת התחבורה הציבורית באוטובוסים בעשרות מיליונים בודדים, אף שהם מונים כ-600 מיליון נוסעים בשנה. למה? מסתבר שהשאלה אינה כמה אלא מי. עזרא סדן, יו"ר הוועדה לבחינת הרפורמה בתחבורה הציבורית הגיב על הנתונים – "אין חשיבות למספר הנוסעים – אלא לזהותם", הוא משיב. "באחרונה ביצענו בחברת הייעוץ סקר שבו מצאנו כי גיל כלי הרכב החונים בחניוני הרכבת אינו עולה על שלוש שנים, וכי בקווים מסוימים מרבית הנוסעים ברכבת היו עובדי היי-טק. אם לא היתה הרכבת – מכוניות אלה היו עולות על הכביש, והאנשים האלה לא היו יכולים לגור בבנימינה או ברחובות, וזה כשלעצמו הישג." (דה מרקר, 1.7.2007)